

ХОСХАР АЙЫНЫҢ 16-ЧЫ КҮНІНДЕ -

ХРИСТОСТЫҢ ЧАРЫХ ТІРІЛГЕНІ — ПАСХА-ХЫЗЫЛ НЫМЫРХА

Христостың Тірілгені - Тигірибнің иң не илбек үлүкүні, үлүкүннернің иң не улуғ күні паза прай өрністіг чинистернің иң не улуғ чинізі, амырдағы чуртасха наа аарлығ киректі кир салғаны, чуртас Пүдірігчизінің чайаачы күзін ас салғаны.

Христостың Тірілгені - прайзы өліглерден тіріл парарының алымы; наа, тоозылбас чуртастың пасталғаны, Хан Худай Чирінің харасхаа пастырбинчатхан күні; Худай Позының илбек хынызын чайап салған кизилеріне көріндіре ит салғаны: «Иди Худай амырға хыныбысхан, аның үчүн, Чалғыс Төрөөн Оолғын өлімге пирібіскен, иди полған на Агаа киртінчеткен кизи ол парбазын, че мөге чуртас-тыг ползын тіп» (Ин. 3, 16).

«Хан Худайның Тіріл парғанына сығара, піс поэбыстың тіріл парарыбыс үчүн, алымның пол паргабыс. Ол иң не пастап өлімнің үлгүзін унадыбысхан, Аның соонда прай кизи төлі өлімни утып пастир», - чоохтапча Худайдаң часкалыг Феодорит.

Христос Тіріл парғанна сығара тикси кизи төлі хатап төририн - тоозылбас чуртасха төририн Худайнаң сыйыхха алып алған. «Прайзы өлчелер, хайзылары Адамнан сыхханнар, - пасча пістің чир-суғчыбыс ап-арыг Феофан Затворник, - ол сылтағнаң олар анда ол парғаннар, анаң тіріл парарлар ол сылтағнаң, - прайзы Христос пастыра тіріл парар үчүн. Адамнан сығара прайзы ол сыхханнар, че Христос Тіріл парғанна сығара прайзы тіріл парар. Аның үчүн, ачыга көйдірт салған кизи төліне Христос Тіріл парғанна сығара, хатап төрир чол салыл парған. Аның үчүн Христос тоозылча, өлімнің күзін унадыбызар үчүн, аның үчүн Ол Тірілче - прайзына тірілістің өзенін турғыс саларға; аның үчүн сабланысха кірче, иди прайзына сабланыстың изиин ас пирерге. Пу тірілістің өзені пик турғызыл парып, чирде прайзына тіріліс чолы азыл парған.

Христостың Тірілгені - хуттыг чуртастың үс хати өрністіг чинізі. Кизи чуртазының үс пасчаңын Христос Позынаң улуғлап салған, хайзын кизее поэының чуртазында иртіп аларға кирек, - кизи чох пол парып, анаң төреп парғаны, худынаң хатап төреп парғаны паза Хан Худай Чирінің Сабланызына кіріп алары - мөге чуртасха хатап төрيري.

Христостың Тірілгені кизінің өлімнен хатап турып алғанының олаңай ла кирее пол парбаан - Назареттегі Иисустың. Олаңай ла кизи Тіріл парбаан, че Худай-Кизи Тіріл

парған, Хайзы «наа кизінің» пастағчызы полып, чирзер Килген (Еф 2, 15; 4, 24; Гал. 6, 15).

Христостың Тіріл парғаны - наа кизінің Пүдірігчизінің чалғыс кирее, Хайзы кизіні чирдегі кизінің омазына төйи нимес, че тигірліг омалыг, наачылап, пүдір салғаны (1 Кор. 15, 49).

Мында Чайаачы чайап салған чабыс түс парған кизилер аразында нимес, хайди Ол Позы ит-сөбкөке кирчеткен туста полған, че Худайга төйи тіріг кизи пол парып, пос паза худайлыг күстіг пол парып, Позының күзін көзйтче. «Кем Христостыг полча - ол наа чайал парған кизи!» (2 Кор. 5, 17). Христостыг кизи прай тіріг нименен артых пол парып, Позының Чайаачызына прай чүреенен, худынаң, күзінен паза сағызынаң хыныбысхан (Лк. 10, 27). Мынзы Худай-Чайаача хыныснаң нандырғаны, Хайзы Позының хынызынаң амырны паза кизіні чайап салған, иди «тоозылбас хыныснаң ол агаа хыныбысхан» (Иерем. 31, 3).

Христостың сыны прай кизи төлінің сынына тиннел парған. Полған на кизи ол сынны поэында ал чөрче, хайзы Христос пастыра Худайга төйи оманы поэына алынып алған. Христостыг кизи ол пасчаңа тур салған, хайзын Чайаачы аны пүдірчеткенде, агаа тимнеп салған, хайди Павел илчи чоохтапча: «... Ол амырны чайир алнында пісті Христоста көр салған, иди піс Аның алнында хыныбысхан ап-арыг паза чиктег чох полгабыс тіп» (Ефес. 1, 4).

Христос пастыра наачылан парарын прай чайал парған кизилер сахтааннар: «прай чайал парғаннар Аны, Позының холларына алып аларын паза пістің иди-сөбгібесті толынып аларын, иреелестіг паза үр сахтааннар» (Римл. 8, 22-23).

Мына, ноға Ап-арыг Тигіриб, Христостың Тірілгені - чуртастың наачыланғаны, прай тіріг нименің үлүкүні тіп көрче. «Тигірлер турыстыра өрнізіннер, чир өрнізін, прай чайал парған амыр: көрінчет-

кеннер паза көрминчеткеннер өрнізіннер, Христос Турыбысхан, - тоозылбас өрніске!» «Пүүн чарыхтаң тол парған тигір дее, чир дее паза төбөркізі дее Христостың Турып алғанын өрніснен үлүкүннестинер, паза Аның алнында пик турыбыссыннар».

Христостың Тіріл парғаны - прай үлүкүннернен артых үлүкүн паза иң не өрністіг чинистернің иң не улуғ чинізі. «Часкалыг Ол, - хысхырча Худайгасын Ефрем Сириң, - Кем иң не пастағчызын Позының чаксы күзінең пісті чайап салған, паза тустар тоозылар тухса Позының хынызынаң пісті наачылап салар!»

«Ноға ап-арыг сарын, - сурча Наа Худайлыг сөстіг ап-арыг Симеон, - хайзын піс аазыбыстаң сығарчабыс: Христостың Тіріл парғанына киртінчеткеннер тибинчебіс, че Христостың Тіріл парғанын көргеннер, тіпчебіс, ол сарын піске пу сөстернен сынны искірегерге чакыпча, ол Христостың Тіріл парғанын сағысха кирдірче, хайзы полған на сын киртіністіг кизіде полча, паза ол олаңай ла полбинча, че Аның Худайлыг паза күлге айланмас күзінен, чарып, пызыннапча. Ап-арыг Хуттын чарыхты чайчатханы пісте Христос Тіріл парғанын көзйтче, пістің хуттарыбысха тол парып, Хрис-

тостың Тіріл парғанын көр саларға Позының чаксы күзін пирче».

Христостың Тірілгені - пістің мөге чуртазыбыстың алымы. Хан Худайның Чирінзер - Наа Иерусалимзер кірерібістің алымы полча (Азыг Чоох, 21).

Чазыткөрігчи Иоанн Богослов, Иисус Христостың хынчаң үгрөнчизи, хайзы «Иисус Христостың ачин паза чобаан Аннаң хада сыдаан» (Азыг Чоох, 1, 9), худытың көдіріл парған туста, Христос Тіріл парған күнде, - полар тустың көрмінін, ол өөркі Иерусалимни көр салған: «Мин наа тигірни паза чирни көр салғам... Ап-арыг наа саар Иерусалимни, хайзы хыс чили чазан салып, Худайдаң, Тигірден түсчөткенін көр салғам, хайзы поэын алар оолның алнындағы чили, угаа сіліг чазан салтыр. Анаң мин Тигірден чоохтанчатхан күстіг үнни ис салғам: мына көп кизіліг Худайның Тигіриби, паза Ол оларнаң хада анда полар; олар Аның чоннары пол парарлар, паза Позы Хан Худай оларның Худайы полар. Паза Хан Худай полғанының на харах чазын чызыбызар, өлім чох полар, ылгас, сыхтас чох полар, ағырыглар чох пол парарлар, иди прай анзы иртіп парар. Паза пайзансіреде Одырчатхан теен: мына, амды прай наа нимені чайапчам» (Азыг Чоох 21, 1-5).

Пасха - Хызыл нымырха Тигірибнің иң не улуғ паза өрністіг күні, хайзы Хан Худай Чирінің Сабланызына кірерібістенер чарлапча, Хан Худайның Чирінің харасхаа пастырбинчатхан күнінзер.

Мына, Христостың Тіріл парғанынаңар, Пасха үлүкүннен пасха, полған на читінчи күнни өрністіг Чаксыхабар пастыра, Тигіриб чарлапча. Пу нидиле сай хаталчатхан пасхалыг өрніс Тигірибнің чуртазының чарылыспас хыныстыг ондайы полча, иди Христостың Тіріл парғаны тоозылбас сабланыстың илбек паза пик пүдізінің азыл парғаны, Худай хынызының иң не поэик сыйи полча.

Христостың Тірілгені - кизи худының аарлыг алымын паза өрнізін хайраллап халғаны, пастағчызын кизи омазының иң не артых паза аарлыг полчатханын хайраллап халғаны. Христос Тіріл парғанынаң - кизи төлі өлімі чох пол парған.

«Махтаг Сагаа, - хысхырча Тигірибнің илбек адазы Григорий Богослов. - Позының Тіріл парғанынаң прай өлімнің кизи төліне Син тоозылбас чуртасха ізеністі паза тірілісті сыйлап пиргезін. Син - пістің иди-сөбгібестің Тірілдірчезің».

ХРИСТОС ТІРІЛДІ! — СЫННАН ТІРІЛДІ!

ЕПАРХИАНЫҢ ЧУРТАЗЫНДАҒЫ КИРКІТӨРНІҢ ПАЗА

АРХИАЙНЫҢ ХУДАЙҒА ТОҒДЫР САЛҒАН ТОҒЫНЫСТАРЫНЫҢ ІЗЕРІЗІ

Азығ айының 1-ғы күнінде, Худайғасын Илбек Макарийні паза ап-арығчы Маркты, Эфесс архиепискобын хумартхылачан күнде, Москваның паза тиксі Орыс чирінің Патриархы Кириллнің патриархтығ орында турчатханынан он төрт чылы толчатхан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Спасо-Преображенской кафедралығ соборда Худайға тоғынған.

Пу күнде, Оөнхутхадарчызының ічезі Вера Михайловна Цветкованың чирдегі чуртазы тоозыл парғанынан хырығынчы күні толчатхан күнде, Худайға тоғынчатхан туста, Панихида соонда, өнетін сағыста тудыстығ алданыс толдырыл парғанда, аны чыып салған орында Худайзар алданыстығ сурьныс ызылған.

Азығ айының 4-чі күнінде, ап-арығ Тимофей илчіні паза Худайғасынчобағчы Анастасий Персянинні хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Азығ айының 11-чі күні, иирде, Чөскін оолның Нидилезі тандади, Тиксі тилекейдегі үгретчлер паза ап-арығчылар Илбек Василийнің паза Григорий Богословтың Чыылин үлүкүннечен күннің тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Азығ айының 12-чі күнінде, Чөскін оолның Нидилезінде, Тиксі тилекейдегі үгретчлер паза ап-арығчылар Илбек Василийнің паза Григорий Богословтың Чыылин үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Азығ айының 14-чі күні, иирде, Хан Худай паза Арачылағчы Иисус Христоснаң Тоғазығ үлүкүннің күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Азығ айының 15-чі күнінде, Хан Худай паза Арачылағчы Иисус Христоснаң Тоғазығ үлүкүннің күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Спасо-Преображенской кафедралығ соборда Худайға тоғынған.

Азығ айының 17-чі күні, иирде, Тиксі тилекейде ада-ічелерні сағыста тутчан субботаның тандади, Ап-арығ Тигіриб прай тоозыл парған сынсабланыстығ христостығларның хуттарын сағыста тутчан күннің тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Парастасты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Азығ айының 18-чі күнінде, Тиксі тилекейде ада-ічелерні хуттарын сағыста тутчан субботада, Ап-арығ Тигіриб прай тоозыл парған сынсабланыстығ христостығларның хуттарын сағыста тутчан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Спасо-Преображенской кафедралығ соборда Худайға тоғынған.

Азығ айының 18-чі күні, иирде, Хорығыстығ Чарғы Нидилезі тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Азығ айының 19-чы күнінде, Хорығыстығ Чарғы Нидилезінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Азығ айының 24-чі күні, иирде, Иң Ап-арығ Худай Ічезінің Иверской иконазын үлүкүннечен күннің тандади, ідөк ап-арығчы Алексейні, Киевтің митрополидин, Москваның паза тиксі Россияның хайхасчайачанын хумартхылачан күннің тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Азығ айының 25-чі күнінде, Иң Ап-арығ Худай Ічезінің Иверской иконазын үлүкүннечен күнде, ідөк ап-арығчы Алексейні, Киевтің митрополидин, Москваның паза тиксі Россияның хайхасчайачанын хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Азығ айының 25-чі күні, иирде, Пыро тасталчан Тіріліс күні тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Азығ айының 26-чы күнінде, Пыро тасталчан Тіріліс күнінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Иирде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Пыро тасталчан орынны Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Азығ айының 27-чі күнінде, Илбек Оразаның пастағы понедельнигінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралығ соборында уставтығ алданысты толдырып, сарынчылар өмезінен устан.

Олох күн, иирде, Оөнхутхадарчызы Худайғасын Андрей Критскийнін ачырғастығ Илбек канонын Спасо-Преображенской кафедралығ соборында хығырған.

Азығ айының 28-чі күнінде, Илбек Оразаның читікүнінің вторнигінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынан хада, Спасо-Преображенской кафедралығ соборда Худайға алданған.

Олох күн, иирде, Оөнхутхадарчызы Худайғасын Андрей Критскийнін ачырғастығ канонын Харатастағы Иң Ап-арығ Худайтөреткеннің Төреенінің Худай туразында хығырған.

Көрік айының 1-ғы күнінде, Илбек Оразаның читікүнінің средазында, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралығ соборында Худайға алданған.

Көрік айының 2-чі күнінде, Илбек Оразаның пастағы читікүнінің четвергінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Спасо-Преображенской кафедралығ соборда үреп парғаннарның хуттарын амырат салчан алданысты толдыр салған.

Олох күн, иирде, Оөнхутхадарчызы Худайғасын Андрей Критскийнін ачырғастығ Илбек канонын Никольской (иргі) соборда хығырған.

Көрік айының 4-чі күнінде, Илбек Оразаның пастағы читікүнінің субботазында, хақан Ап-арығ Тигіриб ап-арығ илбекчобағчы Феодор Тиронны сабландырча, Константинопольда коливонаң пол парған хайхасты сағысха кирчең күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, ап-арығчы Иоанн Златоусттың орынынан Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборда толдыр салған.

Көрік айының 5-чі күнінде, Сынсабланысты үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, ап-арығчы Илбек Василийнің орынынан Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборда толдыр салған.

Амвон тастында алданыс толдырылып, хутхадарчылары Худай туразының ортазынзар төрден Арачылағчының паза Худай Ічезінің иконаларынан сығар салғаннар, хайзының соонда Сынсабланыстың Сабланызының орыны толдырыл парған.

Көрік айының 10-чы күнінде, Илбек Оразаның ада-ічелернін хуттарын сағыста тутчан пастағы субботазында, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Парастасты Спасо-Преображенской кафедралығ соборда толдыр салған.

Көрік айының 11-чі күні, иирде, ап-арығчы Григорий Паламаны, Фессалоникийсктің архиепискобын хумартхылачан күннің тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборда толдыр салған.

Көрік айының 12-чі күнінде, ап-арығчы Григорий Паламаны, Фессалоникийсктің архиепискобын хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборда толдыр салған.

Пуох күнде, Худайға тоғынып алған соонда, соборның алтындағы Наачобағчыларның паза азых искірігчлернін адынан Худай туразында, Оөнхутхадарчызы Андрей Спириин абыстың паза аның ипчізі Еленаның Тихон оолағын кірөске түзір салған.

Көрік айының 17-чі күнінде, Илбек Оразаның үзінчі читікүнінің пятницазында, чахсыкиртіністіг Даниилні, Москвның илбек пигін хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Азынада ап-арығлалған Сыйыхтарның Худайға тоғынызын Спасо-Преображенской кафедралығ соборда толдыр салған.

Көрік айының 17-чі күні, иирде, Илбек Оразаның чирдегі чуртастарын тоос салған ада-ічелерні хумартхылачан күні тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Парастасты Спасо-Преображенской кафедралығ соборда толдыр салған.

Көрік айының 18-чі күнінде, Илбек Оразаның чирдегі чуртастарын тоос салған ада-ічелерні хумартхылачан ікінчі субботазында, паза ап-арығчобағчы Конон Исаврийскийні хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборда толдыр салған.

Көрік айының 18-чі күні, иирде, Илбек Оразаның Кірөске пазырынчан Нидилезі тандади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборда толдыр салған.

Көрік айының 19-чы күнінде, Илбек Оразаның Кірөске пазырынчан Нидилезінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынан хада, үлүкүннің Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборда толдыр салған.

Көрік айының 21-чі күнінде, Севастийской көлде чобал парған Хырычобағчыны хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынан хада, Спасо-Преображенской кафедралығ соборда Худайға тоғынған.

